

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 1 18 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevvari: P/f Sosialurin
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirskotsstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

oddagrein

Tørvur á dialogi

LANDSSTÝRIÐ hevur nú um dagarnar lagt uppskot fyrri tingið um at seta fleiri nýggjar inntøkulógir í gildi. Sambært hesum lógum so skulu brúkararnir til at gjalda meira fyrri oljuna, umframt at hækkingar eisini verða gjørdar á fleiri økjum. Nýggja inntøkulógarpuppskotið skal geva landsstýrinum uml. 150 mill. kr. í nýggjum inntøku. Ein orsøkin til hesar nýggju inntøkulógir er búskaparlaga støðan í Føroyum. Frá landsstýrisins síðu hevur verið víst á, at tað hevur verið nærum eksplosivur vøkstur í nýtsluni í ár, og at hesin vøksturin má tálmost fyrri at ikki allur búskapurin skal avskeplast heilt.

LANDSSTÝRIÐ metir, at einasti máttin at koma burtur úr trupuleikunum og í hvussu so er ikki gera støðuna verri, er at seta búskaparlig tiltøk í verk. Ætlanin er so at seta í verk fleiri nýggjar lógir. Hesar, sum nú liggja fyrri í tinginum, eru bert tær fyrstu. Fleiri fara at koma aftrat í vetur.

NÝGGJU inntøkulógirnar hava ikki fingið góða móttøku. Tilsamans 22 føroysk fakfeløg hava harðliga mótmælt teimum og í brævi til lögtingið í gjár søgdu hesi feløgini frá, at tey kunnu ikki lata sær lynda, at slíkar inntøkulógir verða settar í verk uttan nakað. Tey biðja tí landsstýrið um at steðga uppskotinum fyrri at kanna meira nágreiniliga avleiðingarnar av teimum.

UMBOD fyrri fakfeløgini meta annars, at hesi inntøkulógarpuppskotini eru als ikki í samsvar við tey vallyfti, sum landsstýrisflokkanir góvu undan seinasta lögtingsvali. Tey halda, at landsstýrið átti at funnið aðrar inntøku-

møguleikar enn teir, ið raka vanligu løntakaran.

SAMGONGUTINGMENN hava annars sagt frá, at hesi lógarpuppskotini bert eru ein partur av eini størri heild. Landsstýrið fer nevnliga seinni í vetur at seta uppskot fram sum snúgva seg um háinntøkurnar. Samanumtikið er ætlanin at reka ein politikk, sum í longdini ikki fer at venda tann tunga endan niður eftir men heldur beint tvørturímóti verður sagt.

AT verkamannafeløgini nú gera vart við misnøgd sína er sjálsagt. Tey kunnu ikki uttan nakað góðtaka, at landsstýrið setir ið verk lógir, sum fyrst og fremst gera støðuna hjá verkafólkinum verri. Tey hava frammanundan minst at geva burtur av.

TAÐ er spell, um splít skal koma í millum politisku flokkarnar á vinstraveinginum og so fakfelagsrørsluna. Alt má gerast fyrri, at ikki kilar verða settir í. Men tað er givið, at eisini verkafólkið mugu góðtaka, at búskaparlig tiltøk verða sett í verk. Hesi eiga tó ikki at venda tann tunga endan niður eftir. Tað eru háinntøkurnar, sum fyrst og fremst eiga at bera byrðuna, tá lívreimin skal spennast inn.

TAÐ tykist sum at ov lítið samstarv og als eingin dialogur er millum samgonguumboðini og fakfelagsrørsluna. Kanska vit høvdu sloppið undan øllum hesum keglinum, um samgongupolitikararnir góvu sær fleiri stundir at tosa við fakfelagsrørsluna. Tað átti at verið so sjálsagt.

jamú

Ætla landsstýrið at fremja langtíðarpolitikk uppá stuttíðarfyribrigdi — er arbeiðsloysi næsti spurningurin

Fyri at ikki greinin í Sosialinum leygardagin 20. september, ið enn eina ferð snúði seg um aftur eina kærur frá Tórfinni Smith til landsmyndugleikarnar — hesa ferð um Sundsdeplin — skal standa sum tað einasta og seinasta í hesum máli, skal eg her koma við nokrum viðmerkingum.

Eg havi fyrr roynt at vist á, at tað eru ávis øki innan føroysku lóggávuuna, ið kommunurnar hava fingið álát at umsitast og taka avgerðir.

Seinastu tíðina tykist tó alt meira greitt, at landsins stýri hevur lítlan hug at virða hesa lóggávu og ætla broytingar innan hettu øki.

Ójavnir er sum vit halda, at hetta fer at roynast fyrri landið sum heild, men eingin ivi er um, at hetta fær óhugnaligar avleiðingar í Havn — men lat meg koma aftur til hetta seinri.

Lat meg heldur royna at gera púra greitt, at við tí myndugleika, ið landsstýrið hevur mótvægis kommununum, kunnu teir nógv, men ein eigur at vera varin nær og á hvønn hátt, ein nýtir vald sitt.

Landsstýrið kann t.d. ikki nokta kommunu at taka lán — bert tí tað ikki er samt við kommununa um háttin at loysa málið uppá — um so er, er talan um maktmisnýtslu.

Landsstýrið kann heldur ikki nokta einari kommunu, sum sambært lóg skal fremja býarplanlegging eftir tí tøvi, ið er í kommununi, góðkenning av samtyktum býarplani, og grundgeva, at hetta verður gjørt, tí planur heldur átti at ligið aðrastaðni í Streymoyinni ella enn longri burturi úr Havn. Slíkt hevur landsstýrið ikki heimildir til og heldur ikki at grundgeva við menniskjansligum orsakum.

Annað er, at kommunan sjálf ynskir og vil føra sínar ætlanir út í lívið við so stórum atlit til menniskjaligar fylgjur sum til ber. Tað hevur kommunan eisini gjørt her, men tað er sum um onkur gloymir, at tað snýr seg um almenna jørd, og kommunan hevur eisini gjørt her, men tað er sum um onkur gloymir, at tað snýr seg um almenna jørd, og kommunan hevur eisini ábyrgd í hesum mótvægis landsins myndugleikum og havnarborgarum.

Áðrenn landsmyndugleikar okkara fara at viðgera hesa kærur frá einum býráðslimi í Havn, eigur at havast í huga, at vit í Havn hava fyrri neyðini at útvega okkum bryggjulendi og idnaðarøki.

Breið semja er í kommununi um hesa avgerð — ein semja, sum bert styrktist við valið seinast. Tá málið var til viðgerðar í býráðnum seinast, atkvøddu 9 býráðslimir fyrri og 3 imóti, og hetta er orsøkin fyrri, at bryggjubygging og idnaðarøki skal vera á Sundi — soleiðis sum ætlanir hava verið frammi um síðan seinast í sjevtíðunum.

Eg skal eisini viðganga, at júst hetta er orsøkin til, at eg ongantíð havi ivast í, at landsmyndugleikar okkara fóru at góðkenna uppskotið um broytingar og nýskaparir innan býarplansarbeiðið — alt annað er óhugsandi.

Ikki skuldi verið neyðugt mótvægis landsmyndugleikunum at sett meira uppá prent í hesum máli, men henda totala útlíppingin hjá Tórfinni Smith leygardagin fær meg tó at halda fram. Mest tí mær tykir støðu hansara sum hjá smádrongi, har øll og alt gongur imóti, og einasta, ið hjálpir, er at fara heim at forklaga.

Verðin er tó ikki so ónd, svørt og duld, sum Tórfinn Smith vil hava hana til. Sjálvsagt havi eg onga patentloysn uppá hetta tunglyndi, men ein góð byrjan hevði verið, um býráðslimirin Tórfinn Smith fyrst royndi at virka við í teimum málum, ið vit í Tórshavnar býráði royna at loysa hjá okkum — heldur enn fyrst og fremst at geva sær sálakvøli av, hvussu landsmyndugleikar okkara skulu fremja bygdamenningina.

Eingin kann sum so ofta fyrr sagt, tæna tveimum harrum. Harnæst eru tað nógv og góðar kreftir, ið dugluga arbeiða við hesum máli við m.a. tí úrsliti, at skilagóð útbygging av føroyska sjúkrahúsverkinum nærur er forkomin, og nakað tað sama tykist nú at henda við bygging av skúlaverkinum — so um Tórfinn Smith er við ella ikki kann væl ikki gera tann stóra munin.

Men kvalir má tað hava givið í ólukkumát. Tað skilst serstakliga, tá býráðslimirin í Havn kann fara so langt, at hann beinleiðis heitir á landsmyndugleikar okkara um at fremja maktmisnýtslu fyrri at steðga havnar- og idnaðarplanlegging í Tórshavnar kommunu — egnu kommunu hansara. Her ruggar ikki rætt.

Óg ein kann tá loyva sær at spyrja, hvussu tað hongur saman, at hvørja ferð eitthvørt tiltak verður gjørt her í Havn, so er hetta landsbúskaparlaga skaðiligt, meðan verður ehtta gjørt aðrastaðni — ja, so er alt mennandi og landsbúskaparlaga gagnligt.

(Vøru stundir til tað og býatvæðing var við hond, so kundi eg saktans funnið iløgur her á landi, ið gjørdar verða í hesum døgum, sum eru ógvuliga ivasamar, men tað verður eina aðru ferð.)

Yvirupphitað økonomi

Væl veit eg, at landið er í búskaparligari kreppu — men at hon botnar í tí virksemin, sum er í Havn, kann ikki fatast øðrvisi enn sum eina roynd at leggja eitt tokuskýggj yvir veruligu trupulleikar landsins.

Eín kann ikki leggja eitt stutt tíðarfyribrigdi sum grund fyrri einum langtíðarætlaðum politikki.

Bert fyrri trimum árum síðani var støðan í Havn tann, at ávisar kreftir arbeiddu ógvuliga hart fyrri at fáa framt lön til arbeiðsleysis — hetta tí at sagt varð, at hópur av fólki gekk uttan arbeiði — hetta eru tær somu kreftirnar, sum í dag royna at steðga øllum virksemin í Havn, rópa um yvirupphitaðan økonomi og vilja flyta alt út á bygd.

Tórfinn Smith veit at siga okkum, at landsmyndugleikar okkara hava stórar ætlanir um idnaðarmenning — hesar ætlanir eru vælsaktans allar uttan fyrri Havnina — tí dómurin ljóðar »bert fyrirøkur uttan fyrri Havnina hava búskaparligan týðning«???

Eitt veit eg íð hvussu so er, at eingin umsókn er komin frá landsmyndugleikum um nakað virksemin her í Havn, so leiðin er lögð — men tibetur eru tað aðrir, ið hava dirvi og áræði at fylla út tey hol, ið her koma at vera, og hetta hevur kommunan gjørt av at stuðla.

Sum býráðslimir átti Tórfinn Smith fyrstur at vítað, at kommunan hevur

Framhald á síðu 11